

A világgazdaság

A **világgazdasági helyzet** őszi prognózisunk óta inkább romlott, mint javult. A lefelé mutató kockázatok erősödtek, az orosz-ukrán konfliktus nem enyhült, az infláció makacsul magas maradt, a jegybankok egyre inkább szigorítanak. Legtöbb ország esetében a munkaerőpiaci helyzet egyelőre még kedvező, sok országban inkább a munkaerőhiány a probléma, és a rettegett ár-bér spirál sem indult meg. Az idei globális növekedés – az OECD legfrissebb előrejelzése szerint – 3,1% lehet, míg jövőre 2,2% várható. Általában jellemző, hogy a lefelé mutató kockázatok erősödése következtében a jövő évi növekedési előrejelzéseket a legtöbb ország esetében lefelé módosították. A politikai konfliktusok következtében szárnyaló energia- és élelmiszerárak jövőre is relatíve magasak maradnak, s általában az infláció is kevésbé mérséklődik, mint az korábban várták. Így 2023-ban is maradnak a szigorúbb finanszírozási feltételek, amelyek fékezik a növekedést. A szigorúbb monetáris politika az egyes országok fiskális politikáinak lehetőségeit is szűkebbre szabja.

Közel két év után az **árak világkereskedelmében** végre megtörni látszik a folyamatos áremelkedés, ami részben a kereslet lanyhulásának tudható be. A várható globális gazdasági lassulás, kiegészülve az orosz korlátozásokkal, erősen lefelé módosítja a világkereskedelmi kilátásokat, így 2023-ra vonatkozó prognózisunk – az idei 4,3%-os bővülés után – már csak 2,5%-os világkereskedelmi bővüléssel számol.

A romló gazdasági kilátások, a lassuló növekedés az **olaj- és a gázár** csökkenését hozta magával, ezek a hatások azonban a magánháztartások és a termelő vállalatok szintjén még nem érezhetők. A Brent nyersolaj ára az idén hordónként 102 dollár körül alakulhat, jövőre, mérsékelt csökkenésére, mintegy 97 dollár barrelenkénti árra számítunk. Az európai gázár novemberben 35,72 \$/mmbtu volt, majdnem 50%-kal maradván el az augusztusi csúcstól. Az Oroszországra kivetett szankciók miatt kiszámíthatatlan orosz reakciók következtében a piacok nagyon sérülékenyek, s a magas ár jövőre is megmaradhat. Az elmúlt hónapokban jelentős korrekció zajlott le a **nem energiahordozó nyersanyagok** világpiacán, különösen az ipari fémek terén. Az **infláció gyorsulása** az őszi hónapokban is folytatódott, országonként különböző mértékben. Így nem véletlen, hogy a **monetáris politika** mindenütt megmarad a keményebb kurzus mellett.

Az **Európai Unió külső környezetében** is egyre inkább látszanak a növekedés-lassulás jelei.

Az **euróövezetben** az idei évre 3%-os GDP-bővülést várunk, míg a jövő évre 0,3%-ot. Az orosz-ukrán háború következményei, az energiaellátási zavarok, a magas infláció, a szigorú monetáris politika következményei elsősorban jövőre lesznek majd érezhetőek. A lefelé mutató kockázatok továbbra is jelentősek, de a legtöbb előrejelzés úgy véli, hogy a recesszió az euróövezetben jövőre elkerülhető. Az EU-19 inflációs rátája novemberben tovább emelkedett, az idei év egészére 7,9-8%-os átlagos fogyasztói inflációt jelzünk előre, ami várhatóan jövőre is csak kismértékben enyhül.

A **közép-kelet európai** országokban az idén 4%-os, jövőre 1,4%-os GDP bővülésre számítunk. Az idén 14 körüli átlagos infláció várható, ami jövőre is csak 10% körülire mérséklődik. A jövő évet illetően komoly kihívásokkal néznek szembe a tagállamok, várhatóan mindenhol 2-3 negyedévig tartó recesszió lesz megfigyelhető, ami elsősorban a fogyasztás visszafogásán keresztül érvényesül. A következő évre szóló gázbeszerzési programok jövőre tavasszal, kora nyáron indulnak, ami jelentős bizonytalanságot jelent mostani előrejelzésünkben.

A magyar gazdaság

Az idei év harmadik negyedében a gazdasági növekedési ütem **4%-ra** lassult, ami uniós összevetésben jó ütem. Az előző negyedévhez képest a volumen 0,4%-kal csökkent, szemben az EU-tagállamok többségével, viszont ez elsősorban az időjárás-sújtotta mezőgazdaságnak tudható be. A magánfogyasztás és az állóeszköz-felhalmozás volumennövekedése a harmadik negyedévben is meghaladta a 4%-ot, vagyis a háztartások jó ideje növekvő pesszimizmusa ellenére csak októberben kerülhetett a fogyasztási dinamika a stagnálás közelébe. Az állótőke-felhalmozás növekedési ütemét lassította az állami beruházások, illetőleg az állami megrendelésektől függő infrastruktúra-beruházások visszafogása. miközben a vállalati szektor jelentős hányadában (különösen a külföldi tulajdonú cégeknél, és jelesen a feldolgozóiparban), valamint a háztartásoknál még folytatódott a jó ütemű beruházásbővülés. Eközben a GDP-növekedését jelentősen támogatta, hogy az áruexport és -import erős dinamizálódása mellett ezúttal az exportnövekedés lényegesen felülmúlta az importnövekedést. Ugyanakkor, a súlyos cserearányromlás miatt a bruttó hazai reáljövedelem (RGDI) 1,4%-kal csökkent az év harmadik negyedében.

Az év utolsó harmadában a háztartások fogyasztásának növekedése várhatóan csökkenésbe fordul, a reálkeresetek zsugorodása következtében. Az energiaköltségek a vállalatok egyre szélesebb körét hozza nehéz helyzetbe, így a beruházások növekedési üteme is erősen lelassulhat az év végén. Ennek folytán a belföldi kereslet akár csökkenhet is az utolsó negyedévben. Ezzel együtt a viszonylag erős harmadik negyedévi növekedésre való tekintettel a Kopint-Tárki fél százalékponttal, **4,5%-ra emeli a 2022. évi GDP-növekedési előrejelzését**. Jövőre enyhe csökkenés várható.

A 2022 novemberi 22,5%-os év/éves árindexszel a **magyar infláció** az első helyre lépett az EU-ban, megelőzve a korábbi éllovas balti országokat. Mivel az EU-ban lecsengeni, vagy legalábbis megállni látszik az infláció, Magyarországon viszont még mindig emelkedik, a magyar első hely 2023 első felében bizonyára fenn fog maradni, sőt ez akár az egész évre is jellemző lehet. **Az idei 14,5%-os áremelkedés után 2023-ban a Kopint-Tárki 19%-os árindexet jelez előre**. Ennek oka jórészt a bázishatás: a háztartási energia egészen 2023 szeptemberig, az üzemanyag pedig szinte az egész év folyamán számottevően emelni fogja az év/éves árindexet. Ez is azt feltételezi, hogy a kereslet csökkenése korlátot szab a termelők s kereskedők áremelési törekvéseinek és nem lesz újabb energiaár-robbanás.

2022 január és december első napjai között a **magyar valuta** 16,7%-ot gyengült az euróval szemben, ami kimagasló a régióban. Az október közepi drámai gyengülést a monetáris szigorítással sikerült ugyan megállítani, az euró-árfolyam azóta a 410 forint körül ingadozik. Az ezt megtámasztó egynapos betéti gyorstendereken kialakult 18%-os kamat azonban nem tartható fenn hosszú távon.

Az adóbevételek dinamikus növekedésének és a kiadások mérséklődésének köszönhetően 2022. júniusa és októbere között érdemben javult az **államháztartás** központi alrendszerének pénzforgalmi pozíciója. A magas novemberi hiányadat már a deficit szokásos év végi megugrását mutatja, de a kumulált hiány így is csak a 80%-át érte el az őszi EDP jelentésben közölt éves pénzforgalmi prognózisnak. A kormányzati szektor évközi eredményszemléletű egyenlege a pénzforgalmi adatoknál kedvezőbb folyamatokat mutat. A Kopint-Tárki előrejelzése szerint **teljesülhet a 2022. évi módosított 6,1%-os GDP-arányos hiánycél**, míg az államadósság a 2021 végi 76,6%-ról 75%-ra mérséklődhet a GDP arányában. A 2023. évi államháztartási hiány azonban további intézkedések nélkül meghaladhatja a tervezettet.